

آثار اجرای قانون ۱٪

بر توسعه ارتباط صنعت و دانشگاه

حسین سالارآملی

دانشیار، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

salar@irost.org

تاریخ پذیرش: ۸۹/۰۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۸۸/۱۱/۲۰

چکیده: در این مقاله به زمینه‌های تحلیلی پیدایش قانونی که تحت عنوان ۱٪ شناخته شده، اشاره و یادآوری شد که این قانون از سال ۱۳۸۶ سالیانه اما به صورت مختلف در قالب قانون بودجه کشور و به دنبال آن ضوابط اجرایی بودجه آورده شد. سال ۱۳۸۷ را می‌توان اولین سال اجرای جامع این قانون به حساب آورد که در سطح بیشتر از ۵۳۰ شرکت، مؤسسه دولتی و بانک به اجرا درآمد. در سال ۱۳۸۸ با تغییراتی که در مرجع اجرایی این قانون و تفاوتی که مابین اصل قانون و ضوابط اجرایی آن بوجود آمد و همچنین با گسترش خصوصی سازی شرکت‌های دولتی روند اجرای این قانون با ضعف روبرو شده و نهایتاً با مصوبه قانون سال ۱۳۸۹ که الزام از شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی برای انجام این قانون برداشته شد، ضربه‌ای بر روند اجرایی آن وارد شد. در مجموع در سال‌های ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۸۹ تعداد ۹۷۶۲ اولویت تحقیقاتی، در چارچوب فعالیت‌های این قانون ارائه شده که ۵۲۴۷ طرح تحقیقاتی به مبلغ ۸۳۰۰ میلیارد ریال به تأیید نهایی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری رسید. بیش از ۵۷ درصد اعتبارات مربوط به این قانون به دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و در ازای انجام پروژه‌های مشخص تزریق شد. این مقاله به گزارش عملکرد و فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌رو اشاره دارد.

کلید واژه: ارتباط صنعت و دانشگاه، قانون ۱٪، علم و فناوری.

مقدمه

مطالبات جامعه علمی فناوری کشورمان از اعتبارات دولتی و سهم بودجه کشور شفاف است و هدف ۳ درصد GDP آن‌هم تنها از اعتبارات دولتی را مدنظر قرار داده است. مطالبات دولت (به معنای کل حکومت) از این جامعه، به علت عدم شناخت از عمق روابط علم و فناوری و اثرگذاری آن بر روند توسعه کشور نامشخص است و مطالبات مردمی نیز در تبلیغات مربوط به دستاوردها، عدم شناخت و عدم انسجام نامعلوم می‌باشد. به عبارت دیگر در روند خواسته‌های سه گروه مهم و اثرگذار در توسعه علم و فناوری که عبارتند از گروه "دولتمردان"، "مردم" و "جامعه علم و فناوری"، سومین گروه با طرح و پیگیری مؤثر و شفاف خواسته‌های خود، زمینه ساز تصویب قانونی شده که به نام قانون ۱٪ معروف می‌باشد. این تأثیرگذاری موجب شد که کشور در رسیدن به اهداف توسعه از افزایش سهم تحقیق و توسعه نزدیک‌تر شود.

توسعه و پیشرفت پایدار، نیازمند جامع‌نگری، درک صحیح شرایط ملی و جهانی، تشخیص دقیق اهداف، شناخت سیاستها و راهبردها، شناخت اشتباهات گذشته و سعی در عدم تکرار آنها، بهره‌مندی بهینه از منابع، یافتن مسیرهای میانبر، دیده بانی دائم مسیر و کنترل لحظه به لحظه وضعیت آن و در صورت لزوم، ایجاد تغییرات لازم می‌باشد.

براستی مهمترین هدف جمهوری اسلامی ایران از رویکرد به توسعه پژوهش و به خصوص فناوری چیست؟ و چگونه می‌توان به این اهداف دست یافت؟ آیا می‌توان هزینه کرد سنگین پژوهشی در کشور را صرفاً در چارچوب مسائل علمی خلاصه دید و ابعاد اقتصادی، ثروت زایی، ایجاد اشتغال و مشکلات موجود را نادیده انگاشت و بازدهی فعالیت‌های علمی پژوهشی را تنها در چارچوب مقالات چاپ شده و یا تربیت نیروی انسانی آن‌هم بدون تعامل با سایر مؤلفه‌های توسعه و رشد اقتصادی خلاصه کرد؟ در زمانی که

مفاهیم و مبانی اجرای قانون یک در صد

ابعاد گسترده‌ای که برای نظام ملی نوآوری وجود دارد، می‌تواند از طریق کارکردهای مختلف و نهادهایی که برای انجام این کارکردها شکل می‌گیرند، به پیوند ارتباطی بخش علمی با بخش صنعتی در یک کشور بینجامد.

ایجاد ارتباطات میان بخش دانشگاهی و بخش صنعتی از مهم‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری نوآوری در چارچوب نظام ملی نوآوری در کشورهای مختلف است. ایجاد این ارتباط میان دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌ها از طریق روش‌های مختلف، امکان شکل‌گیری انتقال و انتشار دانش در سطح نظام ملی نوآوری و کمک به خلق دانش و بهره‌برداری از دانش را فراهم می‌کند. استفاده از مکانیزم‌های رسمی و غیررسمی برای ارتباط میان بخش‌های علمی و صنعتی در کشورهای مختلف دیده می‌شود و می‌توان از تجارب آنها برای ایجاد این ارتباطات استفاده کرد. برای زمینه‌سازی در ایجاد ارتباط بخش علمی (دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی) و بخش صنعتی و کمک به تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیقاتی و توسعه شرکت‌های کوچک انشعابی و فناوری‌محور، با توجه به بررسی‌های انجام‌شده در ادبیات مربوطه موارد مهمی قابل ذکر است از جمله:

ایجاد ارتباط و انعقاد قراردادهای تحقیقاتی و خدمات مشاوره‌ای و فنی شامل قراردادهای تحقیقاتی مشترک با تأمین مالی مشترک با بخش صنعت، قراردادهای تحقیقاتی مشترک در چارچوب طریق برنامه‌های تأمین مالی دولتی، انتقال دانش تخصصی از طریق مشاوره و خدمات فنی، آزمایشگاهی و تجهیزاتی. از طرف دیگر، ایجاد نهاد هماهنگ کننده به منظور فراهم آوردن انگیزش و محرک لازم برای شکل‌گیری این تعاملات از موضوعات کلیدی و مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

با عنایت به رویکرد نظام‌مند در فعالیت‌های علمی و فناوری وجود قانون یک درصد نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در ارتباط با بخش علمی و صنعتی کشور دارد. در این رابطه وجود یک نهاد هماهنگ کننده برای تحقق کارکرد های نظام نوآوری موضوعی اساسی است که این امر باید در بالاترین سطوح اجرایی دولت عملیاتی گردد. لذا عدم هماهنگی و راهبری در عملیاتی کردن مناسب قانون یک درصد می‌تواند به ناکارآمدی این قانون بینجامد و اثر بخش ملی آن را تحت تاثیر قرار دهد.

عملکرد

بر مبنای مصوبه قانون برنامه چهارم توسعه، در سال ۱۳۸۶ وظیفه اصلی اجرای قانون ۱٪ بر عهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گذاشته شد. اصل قانون تحت عنوان بند "و" تبصره نه قانون بودجه سال ۱۳۸۶ بدین شرح است:

"دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مکلفند یک درصد (۱٪) و مجازند حداکثر تا چهاردرصد (۴٪) از اعتبارات هزینه‌ای خود را به منظور انجام امور پژوهشی هزینه نمایند؛"

در این سال عملکرد مشخصی در جهت اجرایی نمودن این قانون صورت نگرفت و در نهایت در انتهای سال تحت عنوان سیاست‌های مربوط تهیه شد و به دستگاههای مختلف ابلاغ گردید، اما هیچ اثری از عملکرد اجرای آن در این سال وجود ندارد.

سال ۱۳۸۷ را می‌توان سال شکوفایی اجرایی این قانون نام برد. اصل قانون که تحت عنوان بند ۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۸۷ توسط مجلس محترم شورای اسلامی به تصویب رسید به شرح ذیل است:

"کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت موظفند حداقل یک درصد (۱٪) از درآمد عملیاتی خود را در سال ۱۳۸۷ (به استثنای سود سپرده بانکی) به منظور انجام امور پژوهشی هزینه نمایند. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است نسبت به اصلاح جداول بودجه شرکت‌های مذکور به نحوی که این اعتبارات در سرفصل جداگانه مشخص شود، اقدام نمایند."

بدنبال ابلاغ این قانون، ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۸۷ در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۲۲ به تصویب هیأت محترم دولت رسید که شامل موارد ذیل است:

"استفاده از یک درصد (۱٪) بودجه شرکت‌های دولتی و اعتبارات پیش بینی شده برای فعالیتهای پژوهشی در ذیل اعتبارات دستگاههای مربوط به استثنای وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منوط به تایید طرحهای پژوهشی توسط معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور بوده و وزارت اقتصاد و دارائی (خزانة داری کل) موظف است صرفاً به طرحهای پژوهشی مورد تایید

موظفند حداقل یک درصد از درآمد عملیاتی خود را در سال ۱۳۸۸ (به استثنای سود سپرده‌های بانکی) به منظور انجام امور پژوهشی هزینه نمایند. استفاده از این اعتبارات (به استثنای امور دفاعی و امنیتی) منوط به تأیید یا معرفی طرح‌های مربوط توسط معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور حسب سیاست‌های ابلاغی آن معاونت می باشد. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور سهم دستگاه‌های یادشده را تا آخر اردیبهشت ماه به تفکیک تهیه نموده و به معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور اعلام نماید. مجامع عمومی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مکلفند، عملکرد سالانه را به شرطی تأیید نمایند که سهم یاد شده حسب تأیید معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور هزینه شده باشد."

عملکرد قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۸ در جدول شماره ۴ آورده شده است .

تغییر قانون در سال ۸۹ و مختار کردن شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی برای هزینه کرد در امور پژوهشی به عنوان بزرگترین ضربه‌ای بود که این بار بر پیکره نحیف شده قانون ۱٪ وارد شد. این سال نیز در روند خصوصی‌سازی، بسیاری از این شرکت‌ها را از اجرای آن معاف کردند.

این قانون در سال ۱۳۸۹ با عنوان " جزء ط، بند ۲ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور " بشرح ذیل تصویب شد :

" علاوه بر اعتبارات پژوهشی که ذیل هر دستگاه در پیوست شماره (۴) منظور شده است اجازه داده می‌شود تا دو درصد (۲٪) از اعتبارات هزینه‌ای و یا تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری برای انجام امور پژوهشی و توسعه علمی و فناوری ترجیحاً در همان دستگاه در قالب مبادله موافقتنامه با معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور هزینه شود ."

و در نهایت بند ۴۶ ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، موارد مشروح ذیل را مدنظر قرار داد :

" به منظور کاهش هزینه‌ها و جلوگیری از کارهای موازی و استفاده بهینه و هماهنگ از منابع، دستگاه‌های اجرایی موظفند با رعایت مقررات راجع به طبقه‌بندی مکاتبات، نسخه‌ای از گزارشات کارشناسی و مطالعاتی و پژوهشی دستگاه‌ها و مراکز و مؤسسات غیر دولتی وابسته به آن، که

معاونت یاد شده و با اعلام معاونت مذکور اعتبار تخصیص دهد».

به دنبال ابلاغ این ضوابط، فعالیت گسترده‌ای در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور آغاز و سیاست‌های اصولی پیشبرد کار تحت عنوان سیاست‌های ابلاغی به تمامی مراکز ذیربط ارسال شد.

در بررسی عملکردها، ایجاد نرم افزار و بانک اطلاعاتی مربوط و سپس دریافت اولویت‌ها و عقد قراردادهای از مهمترین تلاش‌های این سال به حساب می‌آید. عملکرد سال ۱۳۸۷ در جدول شماره ۱ آورده شده است. بر اساس اطلاعات ارائه شده در این جدول قراردادی به مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال فیما بین بانکها و مؤسسات تحت پوشش این قانون و دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی به امضاء رسیده و عملیاتی شد .

اوجگیری خصوصی سازی شرکتهای دولتی و بانکها در اواخر سال ۱۳۸۷ و در سال ۱۳۸۸ و خارج شدن آنان از لیست تحت پوشش این قانون یکی از مواردی بود که در میزان اعتبار این قانون در سال ۱۳۸۸ اثرگذار بود. تفاوت‌ها و شاید تضادهایی که مابین اصل قانون و ضوابط اجرایی آن نیز یک سردرگمی در جهت اجرای آن به همراه آورد. اصل قانون مصوب مجلس شورای اسلامی که در بند ۲۰ قانون بودجه سال ۸۸ کل کشور آورده شده است، بشرح ذیل است :

" کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت موظفند حداقل یک درصد (۱٪) از درآمد عملیاتی خود را در سال ۱۳۸۸ (به استثنای سود سپرده های بانکی) به منظور انجام امور پژوهشی هزینه نمایند .

دولت موظف است نسبت به اصلاح جداول بودجه شرکت‌ها و بانک‌های مذکور به نحوی که در آمد عملیاتی آنها و اعتبارات پژوهشی موضوع این بند در سرفصل جداگانه در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ مشخص شود ، اقدام نمایند .

دولت مکلف است گزارش عملکرد شرکتهای و بانکهای موضوع این بند را اخذ و پس از بررسی ، نتیجه را هر شش ماه یکبار به کمیسیون‌های آموزش و تحقیقات و بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی ارسال دارد "

بر همین اساس ضوابط اجرایی این قانون توسط هیأت محترم دولت تدوین و در تاریخ ۸۸/۳/۱۹ بشرح ذیل ابلاغ شد: "شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه ، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

می‌گذارد و این مهم در امتداد هم و به صورت خطی انجام می‌گیرد و در عمل هیچگونه بازخور مؤثری از مراحل مختلف به یکدیگر نمی‌رسد [۵،۲] و تعیین نقاط ضعف و قوت آن میسر نمی‌گردد. هرچند که این دیدگاه دارای ساختار تئوریک مناسبی می‌باشد، اما در مرحله نتیجه بخشی دارای بازدهی کمی است.

تلاش معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری جهت کم‌رنگ کردن نگرش خطی و حاکم کردن نگرش سیستم نوآوری بر کل فعالیت‌های قانون ۱٪ به دلیل آنکه بر اساس نص صریح قانون تنها آخرین مرحله، یعنی صدور مجوز (تأییدیه) را برعهده آنان گذاشته بود تقریباً غیرممکن بود. نگرش‌های سیستماتیک نوآوری اغلب نگرش‌هایی هستند که اهمیت زیادی برای کشش بازار (تقاضا) فائلد و منحصرأ به عرضه تأکید نمی‌نمایند و با ایجاد ساختارهای غیرخطی دارای مسیرهای بازخور مناسبی هستند و تعاملات مابین بازیگران عمده از ابتدای شروع برنامه‌ها و یکپارچگی میان عناصر مختلف در درون فرآیند نوآوری تعیین‌کننده می‌باشد [۴،۳] و سبب می‌شود که پیوند عمیقی میان مفاهیم توسعه فناوری و اقتصاد توسعه در سطح ملی، بخشی و منطقه‌ای به وجود می‌آید که ابعاد مختلف آن می‌تواند در این طرح مورد توجه قرار گیرد.

با توجه به نبود نگرش سیستمی بر روند اجرایی این قانون، این سؤال اساسی به همراه می‌آید که آیا فعالیت‌های حمایت از تحقیقات در این چارچوب می‌تواند به اهداف از پیش تعیین شده، یعنی به افزایش راندمان و کارایی شرکت‌ها و افزایش بازده مالی و ثروت‌زایی برسد؟ یا اینکه این گونه حمایت‌ها صرفأ به پرداخت منابع و تسهیلات برای انجام یکسری فعالیت‌های پژوهشی جدید در وزارتخانه‌ها محدود می‌شود که عمدتأ بر مبنای نگرش خطی نتایج محدود و ناکارآمد را برای کشور به دنبال خواهد داشت؟

عدم ثبات قانون و همچنین عدم تکامل قانون یک درصد در سال‌های ۱۳۸۶ لغایت ۱۳۸۹ و تفاوت‌های جدی مابین متن و خواسته قانون و آنچه که در ضوابط اجرایی آن آورده شده به عنوان دیگر نقاط ضعف اجرایی این قانون مطرح می‌باشد. دستاوردهای اجرای این قانون در همین سه سال را نیز می‌توان مهم دانست. تزریق بیش از ۸۳۰۰ میلیارد ریال به روند توسعه علم و فناوری کشور، در زمانی

انجام شده یا می‌شود را به منظور ثبت در بانک اطلاعات مربوط، ارائه نمایند. انجام تعهد و هرگونه پرداخت برای انجام پژوهش از هر محل، بدون ثبت اطلاعات طرح‌های پژوهشی و مطالعاتی در بانک اطلاعاتی مذکور ممنوع می‌باشد. مضافأ دستگاه‌های قوه مجریه در خصوص هزینه‌کرد اعتبارات در زمینه تدوین، تنقیه و انتشار قوانین و مقررات با معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و در زمینه اعتبارات و کمک‌های پژوهشی با معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور هماهنگی لازم را نیز معمول نمایند."

اجرای این قانون از اواسط سال ۱۳۸۸ و تمامی سال ۱۳۸۹ با پدیده دیگری که همانا بازنگری در ضوابط و اجرای پژوهش و فناوری در وزارت نفت صورت گرفت، نیز روبرو شد. اجرای این قانون در وزارت نفت با داشتن ۱۲۷ شرکت دولتی و در اختیار داشتن دوسوم (۶۶٪) کل اعتبارات تحت پوشش، اثری تعیین‌کننده بر اجرای این قانون دارد. متأسفانه تا ابتدای سال ۱۳۹۰ هنوز تمهیدات لازم برای اجرایی شدن قانون یک درصد در نظام جایگزین پژوهش و فناوری در این وزارتخانه عملیاتی نشده است.

عملکرد قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۹ در جدول ۵ آورده شده

است

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

یکی از مهمترین عواملی که در چارچوب طرح‌های قانون ۱٪ قابل بررسی است، نگرش خطی حاکم بر روند تصویب این طرح‌ها در درون شرکت‌ها، مؤسسات انتفاعی و بانک‌ها می‌باشد. براساس ابلاغیه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، وظیفه و گام اول این مراکز، تبیین نیازهای دستگاه متبوع می‌باشد. ارزیابی نیازها یا نیازسنجی، خود احتیاج به مهارت و توانمندی مدیریتی خاصی دارد که عمدتأ در نزد این مراکز موجود نیست و لذا این مراکز یا مؤسسات باید تدابیر لازم را از طریق ایجاد مهارت درونی و یا برون‌سپاری بیندیشند. از طرف دیگر نگرش خطی به نوآوری که در اصل مدل عرضه‌گرا است بر روند اجرایی قانون یک درصد از سوی مراکز تحت پوشش غالب است. این مدل که بیش از ۶۰ سال از عمر آن می‌گذرد و زمانی به عنوان محور توسعه علم و نوآوری در دنیا به حساب می‌آمد، مدعی است که پژوهش پس از به ثمر رسیدن و تولید علم، به دنبال نوآوری و بعد از آن تولید کالا و خدمات را پشت سر

کرده، نگرانی را در سال‌های پیش‌رو بوجود خواهد آورد که با توجه به شروع برنامه پنجم توسعه و تحقیق مأموریت‌ها از طریق راهبرد توجه به فعالیت‌های علم و فناوری را دچار چالش نموده و به اهداف پیش‌بینی شده در برنامه نرسیم.

- تمرکز بیش از ۶۶ درصد اعتبارات مربوط به این قانون در دست ۱۲۷ شرکت تحت پوشش وزارت نفت است. عدم حساسیت این وزارتخانه به گذشت سریع زمان، عقب‌ماندگی از انجام تکالیف در این قانون از نیمه سال ۱۳۸۸ به بعد در این وزارت به عنوان یک چالش جدی به حساب می‌آید.

- درگیر کردن شورایی عالی عتف به امور اجرایی در این قانون موضوع مهمی است که در صورت عدم توجه نمایندگان محترم مجلس، می‌تواند به یک چالش جدی در اثر بخشی آن منجر شود.

قانون یک درصد را می‌توان بزرگترین طرح مستقل علمی تحقیقاتی کشور به حساب آورد و اگر چه همچون دیگر طرح‌های مشابه دارای نقاط ضعف و قوت است، اما اثرگذاری این اقدام مهم در سال‌های آتی، هم از نظر شرکت‌های فوق‌الذکر به خاطر دمیدن روحیه تحقیق و تفحص و یافتن نقاط ضعف و قوت، حائز اهمیت است و هم از نظر مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی که بعضی از آن‌ها سال‌های طولانی ارتباط با مشکلات کشور، تزریق اعتبار و انجام پژوهش و فناوری را تجربه کرده‌اند.

اندک و به حرکت در آوردن چرخ فعالیت‌های پژوهشی، نزدیکی محققان به مشکلات و نیازهای واقعی کشور و نزدیکی دانشگاه و صنعت بدبهبی‌ترین دستاوردهای مربوط می‌باشد.

حتی شاید بتوان گفت نقاط ضعف موجود در برابر این دستاوردها و بانک اطلاعاتی گسترده حاصل از حفظ چندین هزار عنوان طرح، مجری، ناظر، اعتبار و خروجی طرح‌ها، شفافیت سامانه ایجاد شده و تزریق صدها میلیارد تومان اعتبار به محیط دانشگاهی و مراکز تحقیقاتی قابل چشم‌پوشی است، اما می‌توان ادعا کرد که بزرگترین چالش‌های اجرایی این قانون در سال ۱۳۹۰ به شرح ذیل می‌باشد.

- عدم توانایی بعضی از شرکت‌های تحت پوشش این قانون برای نیازسنجی، درک واقعی و بیان نیازهای تحقیقاتی که منجر به جهش بازدهی و افزایش راندمان سازمان متبوع گردد.

- روند رو به توسعه خصوصی‌سازی شرکت‌های تحت پوشش این قانون و کاهش شدید تعداد این مراکز و کاهش اعتبارات در نظر گرفته شده می‌تواند زمینه‌ساز عدم توجه به رسیدن به اهداف برنامه‌های توسعه کشور از طریق فعالیت‌های پژوهش و فناوری گردد.

- تکرار مصوبه سال ۱۳۸۹ مجلس که الزام هزینه‌کرد در تحقیق و توسعه این مراکز را به موضوعی داوطلبانه تبدیل

جدول ۱. خلاصه عملکرد قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۷

اعتبار کل قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۷	۷۴۰۰ میلیارد ریال
تعداد اولویت‌های دریافت‌شده از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی	۳۶۸۲ مورد
تعداد پروژه‌های مصوب	۲۱۸۶ پروژه
مبلغ کل قراردادهای و تفاهم‌نامه‌های امضاء شده	۵۰۰۰ میلیارد ریال
درصد عملکرد	۷۲ درصد
چگونگی قراردادهای ۵۰۰۰ میلیارد ریالی	دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی وزارتین علوم و بهداشت ۵۷/۰۶٪ منفردها و درون‌سپاری ۳۳/۴۶٪ پژوهشگاه‌های دستگاه‌های اجرایی ۹/۴۸٪

جدول ۲. ده دانشگاه برتر کشور در جذب اعتبارات قانون ۱٪ در سال‌های ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۸۹

ردیف	نام دانشگاه	جمع مبلغ (میلیون ریال) در طول سه سال
۱	جهاددانشگاهی	۵۳۶,۵۴۱*
۲	دانشگاه تهران	۴۴۷,۲۹۲
۳	دانشگاه صنعتی شریف	۳۱۰,۱۱۴
۴	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۳۰۲,۳۶۷
۵	دانشگاه تربیت مدرس	۱۹۴,۵۸۷
۶	دانشگاه شهید بهشتی	۱۷۷,۹۹۰
۷	دانشگاه شیراز	۱۶۲,۰۸۲
۸	دانشگاه علم و صنعت	۱۵۶,۲۷۰
۹	دانشگاه صنعت نفت	۱۳۶۱۱۲
۱۰	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرطوسی	۷۵۳۶۷

*این رقم مربوط به کلیه جهاد دانشگاهی های سراسر کشور است.

جدول ۳. ده دانشگاه برتر کشور (غیر از تهران) در جذب اعتبارات قانون ۱٪ در سال‌های ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۸۹

ردیف	نام دانشگاه	جمع مبلغ (میلیون ریال) در طول سه سال
۱	دانشگاه شیراز	۱۶۲۰۸۲
۲	دانشگاه صنعتی سهند تبریز	۷۵۰۱۰
۳	دانشگاه شهیدچمران اهواز	۷۰۹۹۶
۴	دانشگاه صنعتی اصفهان	۳۴۱۱۲
۵	دانشگاه فردوسی مشهد	۲۴۰۴۲
۶	دانشگاه اصفهان	۱۸۸۳۳
۷	دانشگاه باهنر کرمان	۱۱۷۵۸
۸	دانشگاه تبریز	۱۱۰۸۶
۹	دانشگاه ارومیه	۹۸۱۶
۱۰	دانشگاه هرمزگان	۹۴۴۰

جدول ۴. خلاصه عملکرد قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۸

ردیف	اعتبار کل قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۸	۵۷۶۰ میلیارد ریال
۱	تعداد اولویتهای دریافت شده از شرکتها، بانکها و مؤسسات انتفاعی	۳۴۴۷ مورد
۲	تعداد پروژههای مصوب	۱۷۷۸ پروژه
۳	مبلغ کل قراردادهای امضاء شده	بالغ بر ۱۹۳۱ میلیارد ریال
۴	۵- چگونگی قراردادهای ۱۹۳۱ میلیارد ریالی	دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی وزارتین علوم و بهداشت ۴۷٪ منفردها ۲۳٪ پژوهشگاههای دستگاههای اجرایی ۲۷٪ دانشگاههای غیرانتفاعی ۱٪ درون سپاریها ۲٪

جدول ۵. خلاصه عملکرد قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۹

ردیف	اعتبار کل قانون ۱٪ در سال ۱۳۸۹*	۳۷۴۳ میلیارد ریال
۱	تعداد اولویت‌های دریافت‌شده از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی	۲۶۳۳ مورد
۲	تعداد پروژه‌های مصوب	۱۲۸۳ پروژه
۳	مبلغ کل قراردادهای امضاء شده	بالغ بر ۱۳۹۳ میلیارد ریال
۴	۵- چگونگی قراردادهای ۱۳۹۳ میلیارد ریالی	دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی وزارتین علوم و بهداشت ۵۱٪ منفردها و درون سپاری ۲۵٪ پژوهشگاه‌های دستگاه‌های اجرایی ۲۳٪ دانشگاه‌های غیرانتفاعی ۱٪

منابع

1. Edquist c., Innovation Policy- A Systematic Approach, Oxford University Press, 2000.
2. Edquist Charles, Hommen Leif, systems of innovation theory and policy for the demand side, Technology in Society, 21, 63 – 79, 1999.
3. Johnson B; Edquist C; Lundvall B., Economic Development and National Systems of Innovation Approach, First Globe lies Conference, 2003.
4. Laursen K, & Lindgard Christensen J., The creation, distribution and use of knowledge – An Innovation System. www.druid.dk/Laursen/papers. Pilot Study of Danish, 1996.
5. Marceau Jane, Dogson Mark, Systems of Innovation, Sydney University, 2000.

تشکر و قدر دانی

از آقای دکتر حجتا... حاج حسینی، رئیس محترم مؤسسه مطالعات فناوری که از راهنمایی‌های ایشان جهت ارائه این مقاله بهره‌مند شدیم و از آقای مهابادی و خانم ترابی، کارشناسان ارشدی که در سه سال اخیر در نظام بخشی به اجرای قانون یک درصد نقش تعیین‌کننده‌ای داشتند و با ارائه اطلاعات مربوط و همکاری تنگاتنگ به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌نمایم.